

บันทึก

เรื่อง คุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาล
(กรณีที่ศาลวินิจฉัยคุณสมบัติการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิก
สภาเทศบาลเมืองนนทบุรีของนางลักขณา เพียรเจริญทรัพย์ แตกต่างกัน)

กรรมการปกครองได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๑๐๓/๗๐๐๑๙ ลงวันที่ ๒๕
กรกฎาคม ๒๕๓๓ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า กรรมการปกครองได้รับแจ้งจาก
จังหวัดนนทบุรี ว่า

๑. เมื่อวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๒๘ นายประยูร จันเพิ่ม ผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้ยื่นคำร้อง
ต่อศาลจังหวัดนนทบุรี ว่า นางลักขณา เพียรเจริญทรัพย์ ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลเมือง
นนทบุรี ซึ่งต่อมาได้รับเลือกตั้งจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลเมืองนนทบุรีเมื่อวันที่ ๒๘
กรกฎาคม ๒๕๒๘ เป็นผู้ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๒๐ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิก
สภาเทศบาล พุทธศักราช ๒๕๒๒ เนื่องจากมีบิดาเป็นคนต่างด้าวและไม่ได้เป็นผู้เข้าเรียนอยู่ใน
โรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาอื่นและสอบไล่ได้ไม่ต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า
ตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ จึงขอให้ศาลมีคำสั่งให้ถอนการรับสมัครของนางลักขณา เพียร
เจริญทรัพย์ และในระหว่างการพิจารณาของศาลจังหวัดนนทบุรี ผู้ร้องได้ยื่นคำร้องเพิ่มเติมขอให้ศาล
พิพากษาว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาเทศบาลเมืองนนทบุรีของนางลักขณา เพียรเจริญทรัพย์ สิ้นสุด
ลงด้วย

ศาลจังหวัดนนทบุรีได้มีคำสั่งเมื่อวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๙ ว่านางลักขณา เพียร
เจริญทรัพย์ ขาดคุณสมบัติ ไม่ได้สิทธิที่จะสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาล ให้ถอนการสมัคร
ของนางลักขณา เพียรเจริญทรัพย์ แต่กรณีคำร้องขอให้ศาลพิพากษาว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภา
เทศบาลเมืองนนทบุรีของนางลักขณา เพียรเจริญทรัพย์ สิ้นสุดลงนั้น ศาลพิจารณาเห็นว่าจะต้องมีผู้มี
สิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่า ๑๐ คน ยื่นคำร้องต่อศาล ผู้ร้องเพียงคนเดียวจึงไม่มีอำนาจยื่นคำร้องตาม
มาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล พุทธศักราช ๒๕๒๒

๒. ผู้ว่าราชการจังหวัดนนทบุรีได้ยื่นคำร้องต่อศาลจังหวัดนนทบุรี ว่านางลักขณา
เพียรเจริญทรัพย์ เป็นบุคคลที่ขาดคุณสมบัติเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลเมืองนนทบุรี
ตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล พุทธศักราช ๒๕๒๒ มาตรา ๒๐ ทวิ และได้รับ
เลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลเมืองนนทบุรีเมื่อวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๒๘ ซึ่งศาลจังหวัดนนทบุรี
มีคำสั่งเมื่อวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๙ ว่า นางลักขณา เพียรเจริญทรัพย์ ขาดคุณสมบัติ ไม่มีสิทธิ
สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลเมืองนนทบุรี ให้ถอนการสมัครของนางลักขณา เพียรเจริญ

ทรัพย์ จึงขอให้ศาลมีคำสั่งให้นางลักขณา เพียรเจริญทรัพย์ พ้นจากสมาชิกภาพของสมาชิกสภาเทศบาลเมืองนนทบุรี ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๕๙๖ มาตรา ๑๙ (๔)

ศาลจังหวัดนนทบุรีได้มีคำสั่งเมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๓๐ ว่าสมาชิกภาพแห่งสมาชิกสภาเทศบาลเมืองนนทบุรีของนางลักขณา เพียรเจริญทรัพย์ ได้สิ้นสุดลงตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๕๙๖ มาตรา ๑๙ (๔) นางลักขณา เพียรเจริญทรัพย์ ได้ยื่นอุทธรณ์เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๓๑ ขณะนี้คดียังอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลอุทธรณ์

๓. พนักงานอัยการจังหวัดนนทบุรีได้เป็นโจทก์ฟ้องนางลักขณา เพียรเจริญทรัพย์ ต่อศาลจังหวัดนนทบุรี กรณีสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลเมืองนนทบุรีโดยรู้อยู่แล้วว่าตนไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ขอให้ลงโทษจำเลยตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล พุทธศักราช ๒๔๘๒ มาตรา ๑๗ ทวิ มาตรา ๒๐ ทวิ และมาตรา ๖๕ และสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของจำเลยมีกำหนด ๘ ปี

ศาลจังหวัดนนทบุรีได้มีคำพิพากษาเมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๓๒ โดยพิจารณาเห็นว่า จำเลยมีคุณสมบัติครบถ้วนในการสมัครรับเลือกตั้ง การกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิดที่ต้องโทษทางอาญาตามกฎหมาย จึงพิพากษายกฟ้อง

กรมการปกครองพิจารณาเห็นว่า เนื่องจาก

๑. คำสั่งและคำพิพากษาของศาลจังหวัดนนทบุรีทั้ง ๓ คดี ศาลมีความเห็นเกี่ยวกับคุณสมบัติในการสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลเมืองนนทบุรีของนางลักขณา เพียรเจริญทรัพย์ ต่างกัน

๒. ขั้นตอนในการรับสมัครเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลมีกฎหมาย ระเบียบและหนังสือสั่งการ วางแนวทางปฏิบัติไว้ดังนี้

๒.๑ มาตรา ๒๔ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล พุทธศักราช ๒๔๘๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๑๑ กำหนดว่า เมื่อเทศบาลได้รับใบสมัครแล้ว ต้องบันทึกวันและเวลาที่ได้รับไว้เป็นหลักฐานโดยทันที แล้วออกใบรับให้แก่ผู้ยื่นใบสมัคร และถ้าข้อความในใบสมัครถูกต้องแล้วให้ประกาศการสมัครระบุชื่อผู้สมัครและเขตเลือกตั้งที่สมัครไว้ ณ สำนักงานเทศบาลนั้น แล้วแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้สมัครทราบเครื่องหมายประจำตัวโดยเร็ว

๒.๒ ข้อ ๔๒ วรรคสอง แห่งระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล พ.ศ. ๒๕๒๓ กำหนดว่า การตรวจสอบข้อความในใบสมัครนี้ให้พึงเข้าใจว่า ไม่ใช่เป็นการสอบสวนว่าผู้สมัครจะมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งได้หรือไม่ การตรวจสอบเป็นเพียงแต่ให้รู้ว่าผู้นั้นได้กรอกข้อความลงในใบสมัครถูกต้องหรือไม่เท่านั้น เช่น เขียนวัน เดือน ปีเกิด ผิดไป เป็นต้น

๒.๓ กระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือ ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๑๔/ว ๑๘๑ ลงวันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๓ ชักข้อความเข้าใจในการรับสมัครเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลกับทุกจังหวัดว่า การสมัครรับเลือกตั้งนั้นผู้รับสมัครไม่มีอำนาจสอบสวนว่าผู้สมัครมีคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้าม

หรือไม่ แต่ตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล พุทธศักราช ๒๔๘๒ กำหนดให้ผู้เลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลชั้นต้นกรณีผู้ที่ไม่มิลิทธิสมัครรับเลือกตั้งมาสมัครรับเลือกตั้ง โดยขอให้ศาลสั่งถอนการสมัคร ประกอบกับการเลือกตั้งแต่ละครั้งเทศบาลและรัฐบาลต้องตั้งงบประมาณค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนมาก หากผู้สมัครขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมาสมัครรับเลือกตั้ง และไม่มีผู้เลือกตั้งคนใดร้องขอต่อศาลชั้นต้นเพื่อให้ศาลสั่งถอนการสมัครแล้ว และผู้นั้นได้รับเลือกตั้ง หากมีการคัดค้านการเลือกตั้งอาจจะต้องดำเนินการเลือกตั้งใหม่ ดังนั้น กรณีผู้ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมาสมัครรับเลือกตั้งและกำหนดเครื่องหมายประจำตัวผู้สมัครแล้ว ให้ปลัดเทศบาลยื่นคำร้องต่อศาลชั้นต้นเพื่อขอให้ศาลมีคำสั่งให้ถอนการสมัครของผู้นั้นโดยถ้วนตลอดทั้งดำเนินคดีอาญาตามนัยมาตรา ๖๕ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล พุทธศักราช ๒๔๘๒ อีกโสดหนึ่งด้วย

กรมการปกครองจึงขอหารือดังนี้

๑. กรณีที่ศาลจังหวัดนนทบุรีมีคำสั่งและคำพิพากษาโดยมีความเห็นต่างกันเช่นนี้ จะถือเอาความเห็นใดเป็นหลักในการพิจารณาคุณสมบัติการสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลของนางลักษณา เพียรเจริญทรัพย์

๒. หากนางลักษณา เพียรเจริญทรัพย์ มาสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลเมืองนนทบุรีซึ่งจะมีขึ้นในวันที่ ๗-๒๑ สิงหาคม ๒๕๓๓ อีก โดยใช้หลักฐานการสมัครใบแสดงคุณสมบัติการศึกษา (ใบ รบ.) ของโรงเรียนกรุงเทพวิจิตรศิลป์และพาณิชยการ จะมีแนวทางปฏิบัติเช่นใดสำหรับปลัดเทศบาลเมืองนนทบุรีซึ่งเป็นผู้รับสมัครเลือกตั้ง

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๖) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าว โดยมีผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมการปกครอง) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว ได้ความว่า เดิมนางลักษณา เพียรเจริญทรัพย์ ได้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลเมืองนนทบุรี และมีผู้ยื่นคำร้องคัดค้านคุณสมบัติของนางลักษณาฯ ต่อศาลจังหวัดนนทบุรีว่า นางลักษณาฯ เป็นผู้ขาดคุณสมบัติสมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา ๒๐ ทวิ^๑ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล

^๑ พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล พุทธศักราช ๒๔๘๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๒๓

มาตรา ๒๐ ทวิบุคคลผู้มีสัญชาติไทยซึ่งบิดาเป็นคนต่างด้าวจะเป็นผู้สมัครได้ต้องมีคุณสมบัติตามมาตรา ๑๗ ทวิ และมีคุณสมบัติอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ด้วย คือ

(๑) เป็นผู้ได้เข้าเรียนอยู่ในโรงเรียนตามกำหนดเวลา และสอบไล่ได้ไม่ต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนปลายตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการหรือตามแผนการศึกษาของชาติ หรือได้เข้าเรียนอยู่ในโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาอื่นในประเทศตามกำหนดเวลาโดยตลอด จนมีความรู้ตามที่กระทรวงศึกษาธิการเทียบเท่าหรือรับรองว่าเทียบได้ไม่ต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนปลายตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ หรือตามแผนการศึกษาของชาติ

พุทธศักราช ๒๕๔๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๒๓ ต่อมาศาลจังหวัดนนทบุรีได้วินิจฉัยตามคดีหมายเลขแดงที่ ๙๑/๒๕๒๙ เมื่อวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๙ ว่า หลักฐานใบทะเบียนแสดงผลการเรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพซึ่งโรงเรียนกรุงเทพวิจิตรศิลป์และพาณิชยการเป็นผู้ออกให้ และนางลักษณาฯ หามาใช้เป็นหลักฐานในการสมัคร นั้น ปรากฏว่าโรงเรียนกรุงเทพวิจิตรศิลป์และพาณิชยการได้มีหนังสือยกเลิกเอกสารดังกล่าวแล้วและไม่มีหลักฐานใดยืนยันการจบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของนางลักษณาฯ ได้อย่างแน่ชัด จึงมีคำสั่งว่านางลักษณาฯ ขาดคุณสมบัติไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลเมืองนนทบุรี และให้ถอนการสมัครรับเลือกตั้งของนางลักษณาฯ แต่เนื่องจากศาลจังหวัดนนทบุรีได้มีคำสั่งในคดีดังกล่าวภายหลังจากที่นางลักษณาฯ ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลเมืองนนทบุรีแล้วเมื่อวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๒๘ จึงไม่มีทางบังคับให้เป็นผลตามคำสั่งของศาลดังกล่าว ฉะนั้นผู้ว่าราชการจังหวัดนนทบุรีจึงได้ยื่นคำร้องต่อศาลจังหวัดนนทบุรีขอให้ศาลมีคำสั่งให้นางลักษณาฯ พ้นจากสมาชิกภาพของสมาชิกสภาเทศบาลเมืองนนทบุรี ตามมาตรา ๑๙ (๑)^๒ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๕๔๖ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๙ ซึ่งศาล

(๒) ได้เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยหรือสถาบันการศึกษาชั้นสูงในประเทศตามหลักสูตร จนเป็นผู้สอบไล่ได้ไม่ต่ำกว่าชั้นปริญญาตรีหรือเทียบเท่า

^๒ พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๕๔๖ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๙

มาตรา ๑๙ สมาชิกภาพแห่งสภาเทศบาลย่อมสิ้นสุดลงเมื่อ

(๑) ถึงคราวออกตามวาระ หรือยุบสภาเทศบาล

(๒) ตาย

(๓) ลาออก โดยยื่นใบลาออกต่อผู้ว่าราชการจังหวัด

(๔) ขาดคุณสมบัติ หรือลักษณะต้องห้ามสำหรับผู้สมัครรับเลือกตั้งตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล

(๕) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้สอบสวนแล้ว สั่งให้ออกโดยเห็นว่าไม่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตเทศบาลนั้น

(๖) สภาเทศบาลวินิจฉัยให้ออก โดยเห็นว่ามีความประพฤติในทางจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียแก่เทศบาล มติในข้อนี้ต้องมีคะแนนเสียงไม่ต่ำกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกที่อยู่ในตำแหน่ง ทั้งนี้ ให้มีผลตั้งแต่วันที่สภาเทศบาลลงมติ หรือ

(๗) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยสั่งให้ออก โดยเห็นว่ามีความประพฤติในทางจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่ง หรือเสื่อมเสียแก่เทศบาลหรือราชการ ฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของประชาชน หรือไม่มาประชุมสภาเทศบาลสามครั้งติด ๆ กันโดยไม่มีเหตุอันสมควร

การวินิจฉัยชี้ขาดตาม (๔) ให้ศาลแขวง หรือในกรณีที่ไม่มีศาลแขวงให้ศาลจังหวัดวินิจฉัยตามวิธีพิจารณาสำหรับศาลนั้น ๆ แต่การชี้ขาดของศาลดังกล่าวย่อมไม่กระทบกระเทือนการที่สมาชิกนั้นได้ปฏิบัติหน้าที่ในสภาก่อนที่มีการชี้ขาด

จังหวัดนนทบุรีได้วินิจฉัยตามคดีหมายเลขแดงที่ ๒๑๓๘/๒๕๓๐ เมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๓๐ ว่า ตามคำสั่งของศาลจังหวัดนนทบุรีในคดีหมายเลขแดงที่ ๙๐/๒๕๒๙ นั้น ศาลได้มีคำสั่งเป็นที่สุดตาม มาตรา ๒๕^๓ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลฯ แล้วว่านางลักษณาฯ ขาด คุณสมบัติไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งมีผลผูกพันนางลักษณาฯ ในคดีนี้ด้วย นางลักษณาฯ จึงเป็นผู้ ขาดจากสมาชิกภาพแล้ว และมีคำสั่งให้สมาชิกภาพของนางลักษณาฯ สิ้นสุดลงแต่นางลักษณาฯ ได้ยื่น อุทธรณ์คำสั่งของศาลในคดีดังกล่าว หลังจากนั้น พนักงานอัยการจังหวัดนนทบุรีได้ยื่นฟ้องนาง ลักษณาฯ ต่อศาลจังหวัดนนทบุรีเป็นความอาญาฐานสมัครรับเลือกตั้งโดยรู้อยู่แล้วว่าตนไม่มีสิทธิ สมัคร ขอให้ลงโทษตามมาตรา ๖๕^๔ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลฯ และขอให้ เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งด้วย ซึ่งศาลจังหวัดนนทบุรีได้วินิจฉัยตามคดีหมายเลขแดงที่ ๒๒๖๓/๒๕๒๒ เมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๓๒ ว่า ตามพยานหลักฐานที่นางลักษณาฯ นำสืบนั้นฟังได้ว่า นางลักษณาฯ เข้าเรียนอยู่ในโรงเรียนกรุงเทพวิจิตรศิลป์และพาณิชยการกับโรงเรียนชุมแสงวิทยาตั้งแต่ชั้น ประถมศึกษาปีที่ ๑ จนจบหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพตามกำหนดเวลาโดยตลอด จึงมี คุณสมบัติครบถ้วนในการสมัครรับเลือกตั้ง การกระทำของนางลักษณาฯ ไม่เป็นความผิดที่ต้องโทษ อาญาตามกฎหมาย

โดยที่คำวินิจฉัยของศาลในคดีดังกล่าวข้างต้นมีความแตกต่างกัน หากนางลักษณาฯ มาสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลเมืองนนทบุรีอีกในสมัยต่อไป โดยใช้หลักฐานเกี่ยวกับการ ศึกษาเช่นเดิม จึงมีปัญหาสำหรับเจ้าหน้าที่ผู้รับสมัครว่าจะปฏิบัติอย่างไร อนึ่ง มีข้อเท็จจริงเดิม เดิมด้วยว่าในขณะนี้ศาลอุทธรณ์ได้มีคำพิพากษาในคดีที่นางลักษณาฯ อุทธรณ์คำสั่งของศาลจังหวัด นนทบุรีตามคดีหมายเลขแดงที่ ๒๑๓๘/๒๕๓๐ แล้ว โดยศาลอุทธรณ์ได้พิพากษายืนตามศาลชั้นต้น ว่า นางลักษณาฯ ขาดคุณสมบัติที่จะสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาล ทั้งนี้ ตามคำพิพากษา

^๓ พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล พุทธศักราช ๒๔๘๒

มาตรา ๒๕ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใดเห็นว่าตามประกาศการสมัครตามมาตรา ๒๔ ปรากฏชื่อบุคคลผู้ไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น อาจยื่นคำร้องต่อศาลชั้นต้นซึ่งเขต เลือกตั้งนั้นอยู่ในเขตอำนาจก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่ายี่สิบวันขอให้ศาลมีคำสั่งให้ถอนการสมัครของบุคคลนั้นได้

เมื่อศาลได้รับคำร้องแล้ว ให้ดำเนินการพิจารณาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและ วินิจฉัยมีคำสั่งให้ถอนการสมัครหรือไม่โดยเร็ว คำสั่งของศาลนั้นให้เป็นที่สุด และถ้าศาลมีคำสั่งให้ถอนการสมัคร ก็ ให้ศาลรีบแจ้งคำสั่งไปยังเทศบาลด้วย ให้เทศบาลประกาศถอนการสมัครตามคำสั่งศาลไว้ ณ สำนักงานเทศบาล และ ณ ที่ลงคะแนนทุกแห่งในเขตเลือกตั้งนั้น

การดำเนินกระบวนการพิจารณาตามความในมาตรานี้ ไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม

^๔ พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล พุทธศักราช ๒๔๘๒

มาตรา ๖๕ ผู้ใดรู้อยู่แล้วว่าตนไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง บังอาจสมัครรับเลือกตั้ง ต้องระวาง โทษปรับไม่เกินพันบาท หรือจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือทั้งปรับทั้งจำ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดเวลา แปดปี

ศาลอุทธรณ์คดีหมายเลขแดงที่ ๒๓๐๔/๒๕๓๓ เมื่อวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๓๓ และศาลจังหวัดนนทบุรีได้อ่านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์เมื่อวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๓๓ ขณะนี้ยังไม่มีการยื่นฎีกาคำพิพากษาดังกล่าว

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๖) ได้พิจารณาแล้วมีความเห็นว่า คำพิพากษาของศาลจังหวัดนนทบุรีทั้ง ๒ คดีนั้น ย่อมมีผลผูกพันดูความตามประเด็นที่มีการฟ้องร้องกันในแต่ละคดีต่างหากจากกัน และใช้บังคับได้เฉพาะแต่กรณีที่มีการฟ้องร้องกันในคดีนั้นเท่านั้น โดยคำพิพากษาของศาลในคดีหนึ่งจะไม่มีผลลบล้างคำพิพากษาของศาลในคดีอื่นได้ เพราะการวินิจฉัยคดีแต่ละคดีย่อมขึ้นอยู่กับพยานหลักฐานในคดีนั้น ๆ ฉะนั้น เมื่อปรากฏว่าคำพิพากษาของศาลแต่ละคดีดังกล่าวเป็นการวินิจฉัยเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลเมืองนนทบุรีที่ผ่านมาเมื่อวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๒๔ และไม่มี การวินิจฉัยให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของนางลักษณาฯ ตามมาตรา ๖๕^๕ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลฯ ผลแห่งคดีก็ย่อมเป็นที่ยุติสำหรับการเลือกตั้งในครั้งดังกล่าว

สำหรับปัญหาว่า หากนางลักษณาฯ จะมาสมัครรับเลือกตั้งใหม่โดยยื่นหลักฐานการศึกษาเช่นเดิมอีก จะกระทำได้อีกหรือไม่นั้น เมื่อพิจารณาถึงวิธีการในการรับสมัครสมาชิกสภาเทศบาลแล้วปรากฏว่า มาตรา ๒๔^๖ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลฯ ให้อำนาจไว้แต่เพียงว่า เมื่อผู้สมัครยื่นใบสมัครโดยมีข้อความในใบสมัครถูกต้องแล้วให้เทศบาลประกาศการสมัครระบุชื่อสมัครและเขตเลือกตั้งไว้ ณ สำนักงานเทศบาล แล้วแจ้งให้ผู้สมัครทราบเครื่องหมายประจำตัว ทั้งนี้ โดยมีบัญญัติให้อำนาจเจ้าหน้าที่ผู้รับสมัครที่จะพิจารณาสอบสวนและปฏิเสธไม่ยอมรับสมัครได้แต่อย่างใด นอกจากนี้ มาตรา ๒๓^๗ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภา

^๕ โปรดดูเชิงอรรถ (๔)

^๖ พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล พุทธศักราช ๒๔๘๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๑๑

มาตรา ๒๔ การสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลในเขตเลือกตั้งใด ผู้สมัครต้องยื่นใบสมัครตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวงด้วยตนเอง ณ สำนักงานเทศบาลในเขตเลือกตั้งที่ตนสมัครนั้น ภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในประกาศให้เลือกตั้ง พร้อมด้วยเงินประกันการสมัครสามพันบาทในกรณีเทศบาลนครสองพันบาทในกรณีเทศบาลเมือง และหนึ่งพันบาทในกรณีเทศบาลตำบล

เมื่อเทศบาลได้รับใบสมัครแล้ว ต้องบันทึกวันและเวลาที่ได้รับไว้เป็นหลักฐานโดยทันที แล้วออกใบรับให้แก่ผู้ยื่นใบสมัคร และถ้าข้อความในใบสมัครถูกต้องแล้ว ให้ประกาศการสมัคร ระบุชื่อผู้สมัครและเขตเลือกตั้งที่สมัครไว้ ณ สำนักงานเทศบาลนั้น แล้วแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้สมัครทราบเครื่องหมายประจำตัวโดยเร็ว

เงินประกันการสมัครนั้น เมื่อเสร็จการเลือกตั้งแล้ว ให้เทศบาลคืนให้แก่ผู้สมัคร เว้นแต่ผู้สมัครไม่ได้รับเลือกตั้งและไม่ได้คะแนนเลือกตั้งถึงร้อยละสิบของจำนวนผู้เลือกตั้งที่มาใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น หรือถ้าผู้สมัครถอนการสมัครเสียเอง ให้ถือว่าผู้สมัครได้ยินยอมให้เงินประกันนั้นตกเป็นของเทศบาล

^๗ โปรดดูเชิงอรรถ (๓)

เทศบาลฯ ก็ได้บัญญัติให้การคัดค้านว่าผู้สมัครรายใดไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง จะกระทำได้อีกก็แต่โดยให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นเป็นผู้ร้องขอต่อศาลเพื่อมีคำสั่งถอนการสมัครของบุคคลดังกล่าวเท่านั้น ฉะนั้น ในกรณีที่จะมีการประกาศรับสมัครสมาชิกสภาเทศบาลเมืองนนทบุรีในสมัยต่อไป เมื่อนางลักษณาฯ ยังมิได้ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง นางลักษณาฯ จึงมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งได้ และเทศบาลฯ ก็มีหน้าที่ต้องรับการสมัครนั้นไว้ ส่วนการคัดค้านในเรื่องคุณสมบัติของนางลักษณาฯ หากจะมีขึ้นอีก ก็ย่อมเป็นเรื่องที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะร้องขอต่อศาลต่อไปตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลฯ

(นายไมตรี ดันเต็มทรัพย์)

กรรมการร่างกฎหมายประจำ

ปฏิบัติราชการแทน เลขานุการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สิงหาคม ๒๕๓๓